

nefecit. Caput eius numerosa diuiditur lanugine qualis est spine inter diuisuras exeunte. Quare eam Callimachus achantida appellat: alij pappum. Nec deinde græcis de ea constat. Alij erucæ folijs esse dixerūt: alij roboris: sed minoribus multo. Radice alij superuacua: alij neruis utili: alij potu stragulante. E diuerso quidam regio morbo cum vino dederunt. Et contra omnia vesicæ vitia. Itē cordis & iocineris: Renibus extrahere arenam dixere. Ischiadicis drachmian cum oxymellite ab ambulatione propinquare. Torminibus quoq; in passo vtilissimam. præcordijs etiam: cibo ex aceto eaz predicantes ferentesq; in hortis. Nec defuere qui & alterum genus facerent. Nec quale esset demonstrarent contra serpentes in aqua bibendam edendamq; comitalibus dantes. Noseam romanis experimentis per vsus digerimus. Lanugo eius cum croco & exiguo aquæ frigidæ trita illinit epiphoris. Tosta cum mica salis strumis. Ephemeron folia habet. Lilijs: sed minora: caulem parem: florē cæruleum: semen superuacuum: radicem vnam digyali crassitudine: dentibus præcipuam cōcisaz in aceto: decoctamq; vt tepido colluatur. Et ipsa esset radix mobiles sistit. Caus & exesis imprimitur. Chelidonia radix ex aceto trita continetur ore. Erosis veratrum nigrum imponitur. Mobiles dentes vtralibet decocta in aceto firmantur. Labrum venerum vocant in flumine nascentem. Est ei vermiculus qui circa dentes ligatur: aut caus dētiū cæra includitur. Cauendum ne euulsa hæba terram tangat. Ranunculum vocamus quam græci vatrachion. Genera eius quattuor. Vnum pinguioribus q̄ coriandri folijs: & ad latitudinem maluæ accedentibus: colore liuido: caule albo: gracili: & radice alba. Nascitur in limitibus humidis & opacis. Alterum foliosius pluribus foliorum in cisturis altis caulibus. Tertium minimum est: graui odore: flore oreo. Quartum simile huic flore luteo. Omnibus vis caustica si cruda folia imponantur: pustulasq; vt ignis faciunt. Ideo & lepras & psoras vtuntur & ad tollenda stigmata. causticisq; omnibus miscent. Alopecijs imponunt: celeriter remouētes. Radix in dolore commanducata diutius rumpit dentes. Eadem sicca concisa sternutamentum facit. Nostri hæbarij strumeam vocant: quoniam medetur strumis & panis parte in fumo suspensa. Crescuntq; ea rursus sata rebellare quæ curauerint vitia. Quo celere & plantagine vtuntur. Oris vlcera intus succus plantaginis emendat & folia radicesq; commanducata: vel si rheumatismo laboret os. Vlcerata fetoremq; quinquefolium. Vlcerata psyllium. Composita quoq; ad fetorem vel maxime putredum vitium trademus. Ergo folia myrti & lentisci pari pondere galles syriacæ dimidiū pōdus simul terræ in vino vetusto sparsa mandere matutino optimum est. Vel hederæ baccas cū casia & myrrha pari pondere ex vino. Naribus vtilissimum est dracōtij semen corticuz ex melle: etiam si carcinoma in ijs sunt. Sugillata hyfopo emendantur. Stigmata in facie mandrogora illita delet.

Nota ad firmandos dentes.

CAII PLYNII SECVNDI NATVRALIS HYSTORIAE
LIBER. XXVI. PROHEMIVM.

Reliquæ per morborū genera medicine: & de nouis morbis: & lichena quid sit: & quando primū in Italia ceperint: & de carbunculo: & de elephaniasi: & colo.

CA. I.

ENTIT ET FACIES HOMINVM NOVOS OMNIQVE AEVO priore incognitos non italia modo: verū etiaz vniuersæ prope europe morbos. Tunc quoq; nec tota italia nec perillyricum galliasue aut hispanias magnopere vagatos: aut alibi q̄ romæ circaq; sine dolore quidem vllō: aut sine perniciæ vite: sed tanta sceditate vt quæcunq; mors præferenda esset. Grauiissimum ex ijs lichenas appellauere græco nomine: latine quoniam a mēto fere oriebatur iocu lari primus lasciuiā: vt est procrax natura multorum in alienis miserijs. Mox & vsurpato vocabulo mentagrā: occupantē multis & intuitus totosq; vtiq; vultus oculis tantum immunibus: descendente vero & in colla pectusq; ac manus fædo cutis fuffure. Non fuerat hæc lues apud maiores patresq; nostros. Et primus Tiberij Claudij Cæsaris principatu mēdio irrepsit in italia quodam Persino equite romano quæstorio scriba cum in asia apparuisset: inde contagionem eius importante. Ne sensere id malū fœmine aut seruitia: plebesq; humilis & media: sed procures veloci transitu osculi: maxime fediore multoz qui perpeti medicinaz tolerauerant cicatrice q̄ morbo: Causticis nanq; curabatur: nec nisi vsq; in ossa corpus exustuz esset non rebellante tedio. Adueneruntq; ex ægypto genitrice talium virorum medici hanc solam operā afferentes magna sua preda. Siquidez certū est maniliū Cornutiū ex prætorijs legatū aquitanicæ prouinciæ festeria. cc. elocasse in eo morbo ad curanduz sese. Acciditq; sepius: vt noua contra genera morborū gregatiz sentiretur. Quo mirabilius qd pdest repit: aliqua gigni repēte vitia terraz: i parte certa: certisq; mēbris hoim: vel ætatibus: aut etiā fortunis tanq̄ malo eligēte: hæc in pueris: grassati: illa in adultis: hæc pceres scire: illa pauperes. L. Paulo. Q. Martio censoribus primū in italia carbūculū venisse: animalibus conscriptū est peculiare narbonensis p̄uincie malū: quo duo cōsulares obiere: cōden

Caſus Plinyi ſecundi naturalis hiſtorie.

tibus hæc nobis. Eodẽ año Iulius. Ruſſus. & Q. Locanius Baſſus: ille medicorũ inſcitia ſectus: hic de ro pollice leuæ manus euulſo acu ab ſemetipſo tam paruo vulnere vt vix cerni poſſet. Naſcitur in oc cultiſſimis corporis partibus: & plerumq; ſub lingua duritia rubẽs varijs modis: ſed nigricans capite alias liuida corpus intendens neq; intumefcens: ſine dolore: ſine pruritu: ſine alio q̃ ſomni indicio: quo grauatos in triduo. aliquando & horrorem afferens: circaq; piſtulas paruas: rarius ſerens ſto machum. Faucesq; cum inuaſerit occiſſime exanimans. Diximus elephantiaſin ante Pompeij ma gni ætatem non accidiſſe in italia: & ipſa a facie ſepius incipientem. In nare prima veluti lenticula mox inualeſcente per totum corpus maculoſa varijs coloribus & inequali cute alibi craſſa: alibi te nui dura ceu ſcabie aſpera: ad poſterum vero nigreſcente: & ad oſſa carnes apprimente intumefcen tibus dygtis in pedibus manibusq;. Aegypti peculiare hoc malum: & cum in reges incidiſſet: popu lis funebre. Quippe in balneis folia temperabantur humano ſanguine ad medicinã eſſe. Et hic qui dem morbus in italia celeriter reſtinctus eſt: ſicut & ille quem gemuſam appellauere priſci inter digytos pedum naſcentem etiã nomine obliſſerato. Idipſum mirabile: alios deſinere in nobis mor bos: alios durare. ſicuti colum. Tiberij Cæſaris principatum irrepiſit id malum. Nec quiſq; prior im peratore ipſo ſenſit: magna ciuitatis ambage cum ediſto eius excuſantis valitudinẽ legeret nomen incognitum. Quid hoc eſſe dicemus: aut quas deorum iras? Parum enim erant homini cætera mor borum genera cum ſupra. ccc. eſſet: niſi etiã noua timerentur. Neq; ipſi homines pauciora ſibi ope ſuo negotia importat. Hæc apud priſcos erant q̃ memoramus remedia medicina. ipſa quodã modo Neruz natura faciente & diu fuere.

¶ Laus Hippocratis.

CA. II.

Hippocratis certe qui primus medendi præcepta clariffime cõdidit reſerta hærbaz mētio ne inuenimus volumina. Nec minus Dioclis Cariſtij q̃ ſecundus ætate fama q̃ extitit. Itẽ Praxagorẽ & Chryſippi: ac deinde Eraſiſtrati. Erophi lo quidẽ q̃q̃ ſubtilioris ſectę: cõdi tori ante oẽs celebratã ratione eam paulatim vſu efficaciffimo rerũ oĩm magiſtro pecu liariter vtiq; medicinæ ad verba garrulitatẽq; descendente. Sedere nãq; in ijs ſcholis auditioni occu patum gratius erat: q̃ ire per ſolitudines: & quærere hærbas alias alijs diebus anni.

¶ De noua medicina & aſclepiade medico: & qua ratioẽ veterẽ medicinã mutauerit. CA. III.

Vel currenti.

Aſclepiades ætate magni Põpeiĩ rhetoricæ magiſter: nec ſatis in ea arte quaſtuofus vt ad alia ſaggacis ingenij huc ſe repente conuertit: atq; vt neceſſe erat homini q̃ nec id egiſſet nec remedia noſſet oculis vſuq; percipienda torrenti ac meditata quottidie oratione blandi ens: omnia abdicauit: totãq; medicinã ad caſum reuocando coniecturaz fecit. Quinq; res maxime communium auxiliorum profeſſus. Abſtinentiam cibi: alias vini: fricationem corporis: ambulatio nem: geſtationeſq; cum vnusquiſq; ſemetipſum ſibi præſtare poſſet intelligere. Fauẽtibus cunctis in eſſent vera: quæ facillima erant: vniuerſum prope humanum genus circuegit in ſe: non alio modo q̃ ſi cœlo emiſſus adueniſſet. Trahebat præterea mentes artificio mirabili vino promitendo egris dã do tempeſtiue tum frigidam aquam. Et quoniam cauſas morborum prior ſcutari. Herophilus inſti tuerat: vini rationem illuſtrauerat Cleophantus apud priſcos: ipſe cognominari ſe frigidam dando præferens: & vt auctor eſt. M. Varro: alia quoq; blandimenta excogitabat in ſuspendendo lectulos: quorũ iactatu aut morbos extenuaret. aut ſomnos alliceret: iam balneas auidiſſima hominum cupi dine inſtituendo: & alia multa dictũ grata atq; iucunda magna auctoritate nec minore fama: cũ oc curriſſet ignoto funeri: relato homine ab rogo atq; ſeruato: ne quis leuibz momentis tantam cõuer ſionem factam exiſtinet: Id ſolum poſſumus indignari vnum hominem e leuiſſima gente ſine opi bus vllis orſum veſtigalis ſui cauſa repente leges ſalutis humano generi dediſſe: quas tamen poſtea abrogauere multi. Aſclepiadem vero adiuuere multi: quorum cura nimis anxia & rudi aut obruen di ægtos veſte ſudoreſq; omni modo ciendi. Nunc corpora ad ignes torrendo: ſoleſve aſſidue quæ rendo in vrbe ymbroſa: immo vero tota italia imperatrice tum primum penſili balnearum vſu ad in finitum blandiente. Præterea in quibusdam morbis medendi cruciatus detraxit: vt anginis quas cu rabant in fauces organo demiſſo. Damnauit merito & vomitiones tunc ſupra modum frequentes. Arguit & medicamentorum potus ſtomacho inimicos: quod eſt magna ex parte vetitum. Itaq; nos in primis quæ ſunt ſtomacho vtilia ſignemus.

¶ Criſſio magicæ artis & de lichene.

CA. IIII.

Super omnia adiuuere eũ magicę vanitates: in tantum euectę vt abrogare hærbis fidẽ cun ctis poſſent Aethiopide hærbæ annes ac ſtana ſiccari coniectu tactu clauſa omnia aperiri. Achemenide coniecta in aciẽ hoſtiuz trepidare agmina: ac terga vertere. Lata cẽ dari ſoli tã a perſaz rege legatis: vt quocũq; veniſſent oĩm rerum copia abundarent: ac multa ſimi

Liber. XXVI. Fo. CLXXXIII.

lia. Vbi nam iste fuere: cum cimbri teutonique terribili Marte ulularent: aut cum Luccillus tot reges
magorum paucis legionibus sterneret: Curve romani duces primam semper in bellis rationem com-
mertiorum habuere: Cur Hercules Caesaris miles in pharsalia famem sentit: si abundantia omnis con-
tingere vnus herbae felicitate poterat: Non satius fuit Aemilianum. Scipionem carthaginiensium portas
herba patefacere: quam machinis claustra per tot annos quatere. Siccentur aethiopide potinae paludes
tantumque agri suburbanae reddatur italiae. Namque apud eundem Democritum inuenitur composi-
tio medicamenti: quo pulchri bonique & fortunati gignantur liberi. Cur nunquam persarum regi talis est
dedita. Mirum est profecto hucusque prouecta crudelitatem antiquorum saluberrimis ortas initis:
si in vlla re modum humana ingenia nouissent. Atqui nos hanc ipsam medicinam ab Asclepiade res-
pertam suo loco probaturi cessamus: euectam ultra magos etiam. Sed haec est omni in re animorum
conditio: ut a necessarijs orsa primum cuncta venerint ad nimum. Igitur demonstratur priore li-
bro herbarum reliquos effectus dicemus: adiciemusque quas ratio dictauerit. Sed in lichenis reme-
dijs atque tam foedo etiam malo plura vndique acerbabimus: quam non paucis iam demonstratis. Medetur
ergo plantago trita. Quinquefolium. Radix albuci ex aceto decocti. Ficulni caules decocti. Hibisci
radix cum glutino & aceto acri decocta ad quartas. Defricantur etiam pumice. Et rumicis radix tri-
ta ex aceto illinitur. Et flos visci cum calce subactus. Laudatur & tithymalum cum resina decoctum. Li-
chen vero herba his omnibus praefertur: inde nomine inueto. Nascitur in saxosis folio vno ad radi-
cem lato: caule vno: paruo: longis folijs dependentibus. Haec delet & stigmata. Teritur cum melle
Est aliud genus lichenis petris tantum adhaerens ut muscus: qui & ipse illinitur. Hic & sanguinem si-
stet vulneribus instillatus: & collectiones illitus. Morbum quoque regium cum melle sanat ore illito &
lingua. Qui ita curantur: aqua salsa lauari iubentur: vngi oleo amygdalino: hortensibus abstinere.
Ad lichenas & tapfia radice vtuntur trita cum melle. Anginae & argemonia medetur sumpta ex vi-
no. Et hyssopum cum vino decoctum & gargarizatum Peucedanum cum coagulo vituli marini equis
partibus. Personata cum muria & ex oleo trita vel sub lingua habita. Item succus de quinque folio po-
tus cyathis tribus. Hic & omnibus faucium vitijs medetur gargarizatus. Verba cum priuatim ton-
sillis in aqua potum.

Vel longo
paruis.

Ad strumas: & ad dygitos: & ad pectus: & ad tussim medicinae.

CA. V.

Strumis plantago. Chelidonia cum melle & axungia. Quinque folium. Et radix perfolata
Item cum axungia operitur folio suo imposita. Item ratemista. Radix maderagorae ex aqua
Sideritis lata folia clauo sinistra manu circumfossa adalligantur custodienda sanatis: ne rur-
sus lata dito herbariorum scelere ut in quibusdam repellat. Quod & in ijs quos artemisia sana-
uerit praedici reperio Item in ijs quos plantago. Damascioque & caucalis. Vocatur sub solstitio collecta
imponitur ex aqua coelesti folium tritum vel radix cum axungia rufa: ita ut imposita folio suo ope-
riatur. Sic & ad omnes ceruicis dolores tumoresque quacunque in parte. Bellis in pratibus nascitur: flore
albo aliquatenus rubente. Hanc cum artemisia illatam efficacior produnt. Condurcum herba sol-
stitialis flore rubeo suspensa in collo comprimere dicitur strumas. Item verbenaca cum plantagine di-
gytorum vitijs omnibus: & priuatim pterigijs. Quinquefolium medetur pectoris vitijs. Vel quod gra-
uissimum est tussis: huic medetur panacis radix in vino dulci. Succus hyoscyami etiam sanguinem ex-
creantibus. Nidor quoque accensi tussientibus. Item scordotis mixto nausturtio & resina cum melle tu-
sa arida. Facit & per se facile excreationes. Item centaurium maius & sanguinem reicientibus. Cui
vitio & plantaginis succus medetur. Et betonica obolis tribus in aqua contra purulentas: contraque
cruentas excreationes. Perfolata radix drachme poderis cum pineis nucleis. xi. Peucedani succus Pe-
ctoris doloribus & aquorum subuenit. Et ideo antidotis miscetur. Tussis daucum Item scythiaca haer-
ba. Ea demum omnibus pectoris vitijs tussis & purulenta excreantibus obolis tribus in passo.

Vel alisma.

De verbasco: & chameleuca: & bechio: & salua.

CA. VI.

Totidem obolis bibitur verbasco: cuius flos aures. Tanta huic vis est: ut iumentis etiam non
tussientibus modo: sed illa quoque trahentibus auxilietur potus. Quod & de gertiana reperio
Radix cacalique tussilago dicitur comanducata & in vino madefacta non tussi tantum: sed &
fascibus praest. Hyssopi quoque ramis cum duobus rutae & ficis tribus decoctis thoracem
purgat. Tussim sedat bechion: & tussilago dicitur. Duo ei genera. Siluestris vbi nascitur subesse aquas
credunt: & hoc habet signum agleges. Folia sunt maiuscula quam hederam quanto: aut septimo: subalbida a ter-
ra superne pallida: sine caule: sine flore: sine semine radice tenui. Quidam eandem esse bechionem & alio no-
mine chameleucem putant. Huius aridae cum radice fumus per arundinem haustus aut deuoratus veterem
sanare dicitur tussim. Sed in singulos haustus passum gustandus est. Altera a quibusdam salua appellatur
similis verbasco coteretur ea & colata calefacit: atque ita ad tussis laterisque dolores bibitur. Contra scorpiões

Caſſi Plinii ſecundi naturalis hiſtorie.

cadem & dracones marinos efficax. Contra ſerpentes quoq; ex oleo perungi ea ꝓdeſt. Hyſopi falci-
culus cum quadrante mellis decoquitur ad tuſſim.

¶ Ad lateris dolores: & ꝓictoris: ad orthoponeas ad iocineris dolores: cordis pulmo-
ni: vrinæ: tuſſi: ꝓectori: vlceribus renibus epaticis: ad vomitiones: ad ſingultus & pleu-
reticos lateris.

CA. VII.

Ateris & ꝓectoris dolores verbaſcum cum ruta ex aqua. Betonice farina bibitur ex aqua
calida ſtomachum corroborat ſcordotis ſuccus: centaurium: gentiana ex aqua potæ. Plā-
rago aut ꝓer ſe ſumpta in cibo cū lente halicæue ſorbtione. Betonica alias grauis ſtoma-
cho vitia tamen ſanat pota vel folijs cōmanducata. Item ariſtolochia pota. Agaricū man-
ducātū liccū vt ex interuallo merum ſorbeat. Nympha heraclea illita. Peucedani ſucc⁹. Pſyllino
ardoribus imponitur vel cotelydō trita cum polenta: vel aizoum. Molon ſcapo eſt ſtriato folijs mol-
libus paruis radice quattuor digitorum: in aqua extrema alijs caput eſt. Vocatur a quibusdam ſyron
ex vino ſtomacho & diſpnoæ medetur. Centaurium maius elygmate. Plantago ſucco vel cibo. Fe-
tonice tuſæ pondo libra mellis attici ſemuncia ex aqua calida quottidie bibentibus. Ariſtolochia
vel agaricon obolis ternis ex aqua calida aut lacte afini pota. Ciſſanthemos ad ortopnoeas bibitur.
Item hyſopū Et aſmaticis. Peucedani ſuccus in iocineris doloribus & ꝓectoris lateriſq; ſi febres nō
ſunt. Sanguinem quoq; expuentibus ſubuenit agarticum victoriati pondere tritum & in mulſa quin-
q; cyathis datum. Idem & amomō facit. Iocineri priuatim teucra bibitur recens drachmis quattu-
or in poſcæ hemina. Betonice drachma vna in aqua calida cyathis tribus ad cordis vitia: in frigida
cyathis duobus. Quinq; folijs ſuccus iocineris & pulmonis vitijs: ſanguinemq; reicientibus & cuiſcū-
q; ſanguinis vitio intus occurrit Iocineri anagalides miſce profunt. Capnion hærbam qui edere: bi-
lem ꝓer vrinam trahunt. Acoron iocineri medetur thoraci quoq; & ꝓræcordijs. Caucum quæ & e-
phedra: ab alijs anabasis vocata naſcitur ventoso fere tractu ſcandens arborem: & ex ramis propen-
dens folio nullo: cirris numeroſa qui ſunt iunci geniculati: radice pallida. Datur ex vino nigro auſtes-
ro trita ad tuſſim: ſuſpiria tormina & ſorbtione facta in quam vinum addi conuenit. Item gentiana
madefacta pridie contrita denarij pondere in vino cyathis tribus. Geum radículas tenues habet ni-
gras bene olentes. Medetur nō modo ꝓectoris doloribus aut lateris: ſed & cruditates diſcutit in iu-
cundo ſapore. Verbenaca. vero omnibus viſceribus medetur lateribus pulmonibus iocineribus
thoraci. Peculiariter autem pulmonibus & quos ab ijs ꝓthiſis tentat. Radix vero hærbæ conſiligi-
nis: quam nuper inuentam diximus: ſuum quidem & pecorum omnium remedium ꝓſens eſt. Pul-
monum vitio vel traiecta tantum in auicula. Bibi debet ex aqua: haberiq; in ore aſſidue ſub lingua
Superſicies huius hærbæ an ſit in aliquo vſu adhuc incertum eſt. Renibus ꝓdeſt plātaginis cibus.
Betonice potus. Agaricum potum vt in tuſſi. Tripolium in maritinis naſcitur faxis. vbi allidit vnda:
neq; i mari neq; i ſicco folio ſatis craſſiore: palmo alto in mucrone diuiſo: radice alba odorata craſ-
ſa calidi guſtus. Datur epaticis in farre cocta: Hæc hærbæ eadem videtur quibusdam quæ polium
de qua ſuo loco diximus. Syomphana vel cromphena alternis viridibus roſeſq; ꝓer caulem folijs
in poſcæ ſanguinem reicientibus medetur Iocineri autem hærbæ melandrium naſcens in ſegete ac
pratis flore albo odorata. Eius cauliculus conteritur ex vino vetere. Item hærbæ chalcetum e vineis
contrita imponitur. Faciles ꝓræſtat vomitiōes radix betonice hellebori modo quattuor drachmis
in paſto aut mulſo. Hyſopum tritum cum melle vtilius ꝓræſupto naſturtio aut irione. Melomonius
denarij pondere. Eſt & ꝓſyllibus lacteus ſuccus qui denſatus in gummi ſumitur cum melle ſupradī-
cto pondere ꝓræcipueq; bilem trahit. Ruſus ſiſtunt vomitionem cyminum: ſilueſtre: betonice fari-
na ſumuntur ex aqua: abſterguntq; faſtidia: cruditatesq; digerunt daucum betonice farina ex aqua
mulſa: plantago decocta caulium modo. Singultus hemionium ſedat. Itē ariſtolochia. Suſpiria diſ-
menus. Pleuretiſ & ꝓaripneumoniciſ centaurium maius. Item hyſopum bibitur. Pleureticis ꝓeu-
cedani ſuccus. Halus autem: quam galli ſic vocant: veneti cotoneam medetur lareti: itē renibus cō-
uulſiſq; & ruptis. Similis eſt cunilæ bubulæ cacuminibus thymo dulcis: & ſitim ſedat: raræ radi-
cie alibi albæ. alibi nigræ. Eoſdem effectus lateris doloribus habet chamerops. myrteis circa caulē
geminis folijs capitibus græculę roſæ ex vino pota. Iſchiadicos dolores & ſpineæ leuat agaricū ꝓo-
tum vt in tuſſi. Item & ſtoecadis aut betonice farina ex aqua mulſa.

Vel ſolo.

Vel raſe.

¶ De omnibus vitijs ventri: & remedijs: & eorum quæ circa vel intra ſunt: & de
alio ſiſtenda vel ſoluenda.

CA. VIII.

Lurimum tamen negotij humano generi alius exhibet: cuius cauſa maior pars mortaliū
viuit. Alias enim cibos non tranſmittit: alias non continet: alias nō capit: alias non cōſicit.
Eoq; mores venere: vt homo maxime cibo pereat. Peſſimū corporis vas. Inſtat vt credi-

tor & sepius die appellat. Huius gratia p̄cipue auaritia expetit: huic luxuria condit: hinc nauigatur ad phasin: huic p̄funda vada exquiruntur. Et nemo vtilitate eius estimat cōsumationis scēditate. Ergo nū-
merosissima est circa hanc medicinē opera. Sistit eam scordotis recentis drachma cū vino trita vel deco- Vētrisola
cta pota. Polemonia quoq; & dysentericis ex vino datur. Verbasci radix pota ex aqua duorū digytorū quasi ex-
magnitudine. Nymphae heraclie semen cū vino potū. Radix supior ex xiphio drachmē pōdere ex ace-
to. Semen plantaginis in vino tritum: vel ipsa ex aceto cocta: aut aqua ex succo eius sumpta. Itē cū lenti-
cula cocta: ve aride farina inspersa potioni cum papauere tosto/ & trito. Vel succus infusus/ aut potus be-
tonicē in vino ferro calefacto. Eadē coeliacis in vino austero datur. Is & iberis imponitur: vt dictum est.
Tenafino radix nymphae heraclie in aqua cum radicibus decoctū. Aizoī succus
aluum sistit. Et dysenterias/ & tineas rotundas pellit. Symphytis radix dysenteria sistit. Itē dauci. Aizoū vel obliq;
folijs cōtritis ex vino torminibus resistit. Alcmē sicce farina torminib⁹ pota cū vino. Astragalus folia ha-
bet longa incisuris multis: obliqua circa radicē: caules triū/ aut quattuor foliorū plenos: florē hyacinthi:
radices violosas: implicatas: rubras: p̄duras. Nascitur in petrosis: apricis: & iisdem niualib⁹: sicut phe-
neo archadie. Vis ei ad spissanda corpora. Aluū sistit radix in vino pota: quo fit: vt moueat vrinā repcus-
so liquore: sicut pleraq; quē aluū sistunt. Sanat & dysentericos in vino rubro tusa. Difficile aut tunditur.
Eadem giguarū suppurationi vtilissima est fotu. Colligitur exitu autumnī cū folia amiserit. Siccatur in
ymbra. Et ladanū sistitur alluus vtroq;. Quod in segetibus nascit cōtuso/ & cribrato bibitur ex aqua mul-
sa: item nobili e vino. Ledon appellatur hærba ex qua ladanū fit in cypro barbis caprarum adherescēs.
Nobilius in arabia. Fit iam & in syria/ atq; africa: quod taxicon vocāt. Nervos. h. in arcu circūdatos lanis
trahunt adherescēte rosida lanugine. Plura de eo diximus inter vnguenta. Hoc grauissimū odore est:
durissimum tactu. Plurimū eī terrē colligit: cum p̄betur maxime purū: odoratum: molle: viride: resi-
nosum. Natura ei molliendi: siccandi: coquendi: sonum alliciendi. Capillum fluentē cohibet: nigriciāq;
custodit. Auribus cum hydromellite/ aut rosaceo infunditur. Furfures cutis/ & manantia vlcera sale ad-
dito sanat. Tussim veterē cum storace sumptū. Efficacissimū ad ructus. Aluū sistit: & chōdris: siue pseu-
dodictamū: hypocistis: orobathio/ vel orobache a quibusdā dictū malogranato imaturo similis. Nasci-
tur vt diximus sub cistho vñ nomē hoc. Arefacta i ymbra sistit aluū ex vino austero/ nigroq; vtraq;. Duo
enim genera eius candida/ & ruffa. Vfus in succo spissat: siccatur. Et ruffa magis stomachi reumatismos
emendat. Pota tribus obolis sanguinis ex creatione. Cū amylo dysenterias pota: & infusa. Item verbenā
ca ex aqua data: aut carentibus febre ex vino amineo coclearibus. v. additis in cyathis tribus vini. Lauer
quoq; nascens in riuīs condita/ & cocta torminib⁹ medet. Potamogetō vero ex vino dysentericis etiā/ &
coeliacis: similis betē folijs minoribus trā/ hirsutioribusq; paululum supeminens/ extra aquā peculiari-
ter refrigerant: spissant. Vfus in folijs cruribus vitiosis vtilia: & contra vlcerū nomās cū melle/ vel aceto.
Castor hanc aliter nouerat tenui folio/ velut equinis fetis: thyrsolōgo/ & leui in aquosis nascētē. Radice
sanabat strumas & duritias. Potamogetō aduersatur & crocodilis: itaq; secū hnt eam/ qui venātur illos.
Aluum sistit: & achillea. Eosdē effectus p̄stat & statice. vij. caulibus/ veluti rosae capita sustinens. Ceratia
vno folio radice nodosa: & magna: in cibo coeliacis/ & dysentericis medetur. Leontopodion/ alij liceotō:
alij dorypetrō: alij toriuētorū vocant: cuius radix aluū sistit: purgatq; bilem in aqua mulsa addito pōde
re denariorū duū. Nascitur in campestri/ & gracili solo. Semen eius potum lymphatica somnia facere di-
citur. Lagopus sistit aluū e vino pota/ aut in febre ex aqua. Eandem inguini adalligatur in tumore. Na-
scitur in segetibus. Multi sup oia laudāt ad deploratos dysentericos quinque folium decoctis in lacte ra-
dicibus/ & potis: & aristolochiam in victoriati pondere/ in cyathis vini tribus. Quē ex supradictis calida
fumentur: hęc cādente ferro temperari aptius erit. Ediuerfo purgat aluū succus cetauri minoris drach-
ma i hemina aquē cum exiguo salis/ & aceti: bilēq; detrahit. Maiore tormina discutiūtur. Betonica aluū
soluit drachmis quattuor: in hydromelitis cyathis nouē. Itē euphorbium/ vel agari cū drachmis duabus
cum sale modico potum ex aqua/ aut in mulso obolis tribus. Soluit & cyclaminos ex aqua pota/ autem
balneis subditis. Item chamaecissi balanus. Hyfopi manipulus decoctus ad tertias cum sale pituitas tra-
hit illitus: vel contritus cum oxymellite/ & sale. Pellitq; ventris aialia. Pituitam/ & bilem detrahit peuce-
dani radie. Aluum purgat anacallis ex aqua mulsa. Itē epithymō/ qui est flos/ & thymo satyreie similis
Differantiaq; hic herbaceus est: alteri⁹ thymi albus. Quidam hypopheon vocant: ac stomacho min⁹ vti-
lis. Vomitiōes mouet. Sedat tormia: & inflā mationes discutit. Sumit & ex elygmate ad pectoris vitalia cū
melle: & aliquando iride. Aluum soluit a quattuor drachmis ad sex cum mellis exiguo/ salisq; & aceti.
Quidam aliter epithymum tradunt sine radice nasci tenui similitudine pallioli rubēs: siccari in ymbra.
Bibi ex aqua acerbuli mensura. Dimidia detrahare pituitā/ bilem q;. Aluum leniter soluit: & nymphaea Vel tenui
in vino austero. Soluit & pygmocomon eruce folijs crassioribus/ & acrioribus radice rotunda: lutei colo-
B. j.

Caui Plinii secūdi naturalis historie.

his: terram olente caule quadrangulo modico tenui flore ocimi. Inuenitur in saxosis locis. Radix ei⁹ in aqua mulsa duodecim pondere denariorū & aluū & bilem & pituita⁹ exinauit. Semen somnia tumul- tuosa facit vna drachma in vino potum. Et capnos strumā discutit: detrahit bilē polypodyon: quā no- stri filiculam vocāt: similis em̄ est filici. Radix in vsu pilosa: coloris intus herbacei: crassitudine digyti mī- nimi: acetabulis cauernosa: ceu polyporum cirri subulcis: & in petris nascens: aut sub arborib⁹ vetustis. Exprimitur succus aqua madefacta: & ipsa concisa inspergit⁹ oleri/et betæ/ vel malug/ vel salsamento: vel cum pulicula coquitur ad aluum leuiter soluendam: vel in febrī. Detrahit bilē & pituitam. Stoma- chum offendit. Aride farina indita naribus polypum consumit Floret: et semen non fert. Scamonium quoq; dissolutionem facit: bilem detrahit: aluū soluit: præterq; si adiciantur aloes drachmē duę/ obolis eius duobus. Est autem succus herbe ab radice ramosę/pinguibus folijs/ triangulis albis radice crassa/ madida: nauseosa. Nascitur pingui/ et albo solo. Radix circa canis ortum excauatur: vt in ipsa confluat succus: qui sole ficcatus digeritur in pastillos. Siccatur et ipsa/ vel cortēx. Laudatur natione colophoniu myrsium prienne. Specie autem nitidum: et q̄ simillimū taurino glutini fungosum/ tenuissimis fistulis cito liquefcens virus redolens fuminosum/ linguę tactu lactescens: q̄ leuissimum cum diluū albesens. Hoc euenit et adulterino: quod fit herbe farina titymalli marini succo in iudea fere: quod etiam strāgu lat sumptū. Deprehenditur gustu. Titymallus enim linguā exalfacit bubi more: nec ante/ nec postea vtile. Dedere & per se ex aqua/ vel mulsa/ & sale quaternis obolis. Sed vtilissime cum aloē/ ita vt incipien- te purgatione mulsū bibatur. Fit & decoctum radicis in aceto ad crassitudinem mellis: quo lepre illi- nuntur. Et caput vngitur in dolore cū oleo. Titymallum nostri herbam lactariam vocant: alij lactucam caprinam. Narrantq; lacte eius inscripto corpore cū inaruerit: si cinis inspergatur apparere litteras: & ita quidē adulteras alloqui malluere: q̄ codicillis. Genera eius multa. Primus cognominatur carachias: qui & masculus existimāt: ramis digyali crassitudine rubris rugosis quinq; aut sex cubitali lōgitudine a radice folijs pendet: in cacumibus coma iunci. Nascitur in asperis maritimis. Legit semē autūno cum coma ficcātū sole tūdatur: & reponit. Succus vero incipiente pomorū lanugine defraclis ramulis excipit⁹ farina erui/ aut fici: vt cū ijs arefcāt. Quinas aut guttas singulis excipi satis est. Traduntq; etiam totiens purgari hydropicos fico sumpta: quod guttas & lactis exceperit. Succus cū colligit⁹: ne attingat oculos cauendū est. Fit & folijs tuis priore minus efficax. Fit & decoctū e ramis. Est & semen in vsu cum melle decoctū ad catapocia soluendā alui gratia. Semen & dentiū cauis cēra includitur. Coluntur & radicis decoctē vino/ aut oleo. Illinunt & lichenas succo. Bibuntq; eū vt purgēt vomitiones: & aluo soluta: alias stomacho inutilem. Trahit pituitam sale adiecto in potibilem afronitro. Si per aluum purgari libeat in- posa. Si vomitione: in passo/ aut aqua mulsa. Media potius tribus obolis constat. Ficos a cibo sumpisse melius est. Fauces vrit leniter. Est em̄ tam feruentis nature: vt per se extra corpori impositum pustulas ignium modo faciat. Et pro caustico in vsu fit. Alterum genus thytimalli myrsiniten vocant: alij caryo- ten folijs myrti acutis: & pungentibus: sed mollioribus: & ipsum etiam in asperis nascens. Colliguntur comę eius hordeo turgescente: siccateq; in vmbra diebus nouem in sole inarescunt. Fructus nō pariter maturefcit: sed pars anno sequente: & nux vocat⁹. Inde cognomen greci dedere. Demetit⁹ cum messiu maturitate. Lauatū deinde siccatur: & datur cū papaueris nigri duabus partibus: ita vt sit totum acera- buli mō: min⁹ hic vomitionibus q̄ supior: ceteri ijsdem. Aliqui sic & folijs eius dedere: nucē vero ipsam in mulso/ aut passo: vel cū se fama. Trahit bilē/ & pituitam p aluū. Oris vlcera sanat. Ad nomas oris folium cum melle estur. Tertium genus est tithymalli: paralius vocat⁹ siue titymallis folio rotundo: caule pal- mum alto: ramis rubentibus semine albo: quod colligitur incipiente vna: & ficcatur territur: sumiturq; acetabuli mensura ad purgationes. Quartū genus heloscopion appellant: folijs portulacę: ramulis stā- tibus a radice quattuor/ aut quinq; rubentibus semipedali alitudine succi plenis. Quintū cyparissian vo- cant ppter foliorū similitudinē: caule gemino/ aut triplici nascente in campestrib⁹: cui eadē vis q̄ helisco- pio/ aut characię. Hoc circa oppida nasci semine albo colūbis gratissimo: qđ colligit⁹ incipiente vna. No- men accepit: qm̄ capita cum sole circumagit. Trahit bilē p infernā i oxymellite dimidio acetabulo. Cæ- teri vsus qui characię. Sextū platyphilon vocāt: alij corymbiten. alij amygdalitē a similitudine. Nec vlli- us latiora sūt folia. Pisces necat: aluū soluit: radice: vel folijs: vel succo i mulso/ aut aqua mulsa drachmis quattuor. Detrahit priuatim aquas. Septimū dendroides cognominant: alij codion: alij leptophyllon in petris nascens: comoissimum ex oibus maxime cauliculis rubentibus: & semine copiosissimū: eiusdem effectus cui⁹ characias. Oposcylla/ siue raphanosagria iuncos duos/ siue tres spargit in terra rubentes folij rutę: radice cepe: sed amplior: quare quidā raphanū siue stre vocant. Intus habet māmā candidā extra cortices nigros. Nascitur in montosis/ & asperis: aliquandō & herbosis: effoditur vere: tusaq; in fis- sili mergit⁹. Deiectoq; quod supernatat: reliquis succus purgatur: traq; parte sesquiobolo in aqua mulsa.

vel succo
lis.
Vel pene
olea.

Liber XXVI. Fo. CLXXXVI

Sic & hydropicis dat acetabuli mensura. Insuper gitor & aridæ radices farina potioni: aiuntq; superiore partem eius vomitione biles extrahere. inferiore per aluū. Tortina discutit quod cūq; betonica & panaces pter q̄a cruditate. Peucedani succus inflationes & ructus gignit. Acori radix/paucumue si lactus ce modo fumatur. Ladanū cyprium potum intertraneorū vitijs occurrit. Item gentianæ farina ex aqua tepida fabæ magnitudine. Plantago mane sumpta duabus linguis & tertia papaueris in vini non veteris cyathis quattuor dat in somnū euntibus addito nito seu polenta. Simul si post cibū detur. Colo infunditur hemina succis: vel in febrī. Agaricum potū obolistris in vini veteris/cyatho vno lyeni medet. E panace omnium generū radix in mulso: sed teucniā p̄cipue pota arida & decocta quantū manus capiat in aceti heministris. Ad vulnus illinitur eadem cū aceto: aut si tolerari non possit ex ficu vel aqua Pelemonia hibitur ex vino. Betonice drachma in oxymelitis cyathistris. Aristolochia contra serpentes. Argemonia septem diebus in cibo sumpta/lyenē cōsumare dicit. Agaricū in aceto mulso obolis duobus. Nymphae heraclie radix in vino pota & ipsa cōsumit. Cissanthemus drachmia bis die sumpta i vini albi cyathis duobus p dies quadraginta lyenem dicitur paulatim emittere per vrinā prodest & hyfopū cum ficu decoctum Lonchitidis radix decocta prius q̄ semē emittat. Peucedani quoq; radix decocta & lyeni & renibus. Lyen acoro potō cōsumitur. P̄cordijs & illibus vtilissimæ radices. Climeni semen potum diebus. xxx. pondere denarij in vino albo. Betonice farina ex melle & aceto scyllite pota. Radix lō Vel piclī chitidis in aqua & teucniū illinitur. Item scordium cū cēra: agaricum cū farina fœno gr̄ci vesicæ malis: memi. cōtraq; calculos grauissimis cruciatibus (vt diximus) auxilio est. Polemonia ex vino pota: item agaricū. Plantago radice/vel folijs potis ex passo. Et betonica vt in iocinere diximus. Itē ramici pota/atq; illita. Eadem ad strangurias efficacissima ad calculos quidā betonica & verbenacā & millefoliū equis portionibus ex aqua p singulari remedio bibere suadent. Strangurias discutere & dictamū certū est. Item quinq; folium decoctū ad tertias in vino ietericis dari: atq; illini vtilissimum est. Xiphij quoq; radix supior vrinam ciet infantibus. Enterocœlicis datur ex aqua: & illinitur vesicæ vitijs. Peucedani succus infati Vel ente, roccœlicis um ramici & vmbilicis eminentibus psyllion illini. Vrinam ciet anagallides: achoriq; radices decoctū: Vel syme phiti. vel ipsa trita/potaq; & omnia vesicæ vitia sanat: & calculos herba & radix cotelydonis. Itemq; genitalium inflammationē pari pondere: & caulis & seminis & myrrhē. Ebulum tenerū cū folijs tritum ex vino potum calculos pellit. Impositum testes sanat. Erigeron quoq; cū farina thuris & vino dulci: testiu inflamationes sanat. Symphyti radix illita enterocœlas cōhibet: & genitalium nomas hypocisthis alba. Arte missa quoq; datur cōtra calculos ex vino dulci: & ad stranguriā. Dolores vesicæ sedat ex vino nymphae heraclie radix. Eadem vis certhimo ab Hypocrate admodum laudata. Est autē inter eas quæ edūtur filuestrium herbarum. Hancq; certe apud Callimachū apponit rustica illa hecale. Speciesq; elatē hortēsis. Caulis palmum vnum altus. Semen feruens odoratum ceu libanotidis rotundum. Siccātū rumpit. Habet intus nucleum candidum: quem aliqui cachryn vocant: folio pingui: albicante: veluti oliuē crasfiore: & salso gustu radice digyti crassitudine tres aut quattuor. Nascitur in maritimis petrosis. Estur crudum/coctumue cum olere odorati saporis/iucundi. Seruatur etiam in muria: p̄cipueq; eius vsus ad stranguriā folio/vel caule/aut radice ex vino. Colorem quoq; corporis gratiorem facit. Verum largior quoq; inflationes. Aluum soluit decocto. Vrināq; & a renibus dolorem trahit. Sic & alcmeæ sicce farine in vino pota stranguriā tollit: efficacius addito dauco. Lyeni quoq; vtilis. Aduersus serpentes bibitur. Iumētis quoq; in pituita/aut stranguria hordeo inspersa succurrit. Anthyllion est lenti simillima: quæ in vino pota vesicas vitijs liberat. Sanguinem sistit. Altera est anthyllis chamæi pityos similis: flore purpureo: odoris grauis: radice intubi: vel magis cepe: similis portulacæ: nigriore radice: sed inutiles: nascens i littoribus harenosis: gustu amara. In vino cum asparagi radice vesicæ plurimum pdest. Eadem prestat hypericon: quam alij chamepithi: alij corycon appellant: oleraceo frutice: tenui: cubitali: rubente: folio rutē: odore acri: semine siliquē: nigro maturecente cum hordeo. Natura semini spissandi. Aluū sistit. Vrinam cit. Ad calculos vesicæ cum vino bibitur. Est aliud hypeticon: quod alij corion appellant: folio tamarici: & sub ea nascitur: sed pinguioribus folijs & minus rubentibus: odoratum palmo altius: leniter suaue: aculeatum. Vis semini excafactoria: & ideo inflationem facit enterocœlicis: sed stomacho non inutile: p̄cipue ad stranguriā si exulcerata non sit vesica. Medetur & pleureticis ex vino potū. Vesicæ autem callitrichon trita similis cumino medetur & data ex vino albo. Verbenaca quoq; folijs decocta ad tertias: vel radix eius emulso calido calculose eicit. Itemq; perpressa: quæ aretij & in illyrico nascitur: in aqua decoctæ etribus heminis ad vnum & pota. Trifolium ex vino sumptum & chrysanthemum primum. Anthemum quoq; calculose eicit paruis e radice folijs quinis: caulibus longis: duobus: flore roseo: radices tritæ per se: vel lauer crudum. Si laus nascitur glareosis & perennibus riuus: cubitalis: apij similitudine. Coquitur vt olus acidum: magna vtilitate vesicæ. Quæ si scabiem sentiat: panacis B.ij.

Vel piclī
memi.

Vel ente,
roccœlicis
Vel syme
phiti.

Vel spe:
cieq; batīs

Vel i filiā
Vel mi:
noribus.

L. Caii Plinii secūdi naturalis historie.

radice sanatur. Aliter inutilis vesicis. Calculos pellit malum erraticū radice libra in vini congio decocta
 Vel cū 30 ad dimidias. Inde hemine sumuntur per triduum. Reliquū ex vino conyza: & vrtica marina: & daucus:
 & plantaginis semen ex vino. Et herba fuluiana trita ex vino: quę & nomen inuētoris habet nota tractā
 tibus vrinas cit. Scordium testium tumores sedat. Hyoscyamum genitalibus medetur. Peucedani succus
 ex melle: & semen strangurię. Agaricum obolis tribus in vini veteris cyatho vno. Trifolij radix drach-
 mis duabus in vino: dauci vna drachma: vel seminis. Ischiadici: & semine: & folijs erythridani tritis sanā
 tur panace pota. Et infricata polemonia aristolochię decoctę folijs. Agarico quidē: & neru: qui platys
 appellatur: atq; humerorum dolor sanatur obolis tribus in vini veteris cyatho vno pota. Quinquefoliū
 ischiadicis: & bibitur: & imponitur. Item scamonia decocta cum hordei farina. Semen hyperici vtriusq;
 bibitur ex vino. Sedis vitia: & attritus celerrime sanat plantago. Condylomata vero quinquefoliū. Sedē
 conuersam cyclamini radix ex aceto. Anagallides cęrulea p. cidentia sedis retro agit. Ediuerso rubēs p-
 ritat. Cotelydon condylomata: & hemorrhoidas mire curat. Testiū tumores aconitū radix decocta in vino:
 tritaq; & illita. Intertrigines negat fieri Cato abstinthium ponticum secum habentibus.

De pulegio: & argemone.

CA. IX.

Lij adijciunt & pulegium: quod ieiunus quis legerit: si post se alliget. Inguinis dolores prohi-
 bet: aut sedat coēptos inguinaria: quā quidā argemonem vocant: passim in vepribus nascēs.
 Ut prosit inguinibus in manu tantum habenda est. Panos sanat panaces cum melle. Planta-
 go cum sale. Quinquefolium. Persolatę radix vt in strumis. Item damafoniuz. Verbascum
 cum sua radice tusum vino aspersum: folioq; inuolutum: & ita in cinere calfactum: vt imponat calidū.
 Expertiq; affirmauere plurimum remediū esse: si virgo imponat nuda ieiuna ieiuno: & manu spina tan-
 gēs dicat. Necat Apollo pestem posse crescere quā nuda virgo restinguat: atq; ita retrosa manu ter dicat:
 totiensq; dispuat ambo. Medetur & radix mandracorę ex aqua: radice scamonię decoctum cū melle.
 Sideritis cum adipe veteri vel chrysippea cum ficis pinguibus: q̄ hoc ab inuētoe habet nomen.

De nymphaea: & abstinentia: & appetentia veneris: & de satyrio: erythrococon: & crategi: & sideriti.

CA. X.

Enerem in totum admittit (vt diximus) nymphaea heraclia: eadem semel pota in .xl. dies infō-
 nia quoq; veneris a ieiuno pota: & in cibo sumpta. Illita quoq; radix genitalibus inhihet non
 solum venerē: sed affluentiā geniturę: ob id corpus alere: vocēq; dicit. Appetentiam veneris
 facit radix exiphio superior data potu i vino. Item quā cremonā aggrīo appellāt. Et orminos
 agrios cum polenta contritus. Sed inter pauca mirabilis est orchis herba: siue sarapias folijs porri: cau-
 le palmeo flore purpureo: gemina radice: testiculis simili: ita vt maior: siue (vt aliqui dicunt) tenuior: ex
 aqua pota exciter libidinē: minor: siue mollior e lacte caprino inhibeat. Quidam folio scyllę esse dicunt
 leuiori: ac minori: caule spinoso. Eiusq; radices sanant oris vlcera: thoracis pituitas aluum sistunt e vino
 pote. Concitatricem vim habet satyron. Duo eius genera: vna longioribus folijs q̄ oleę: caule quattuor
 digytorum: flore purpureo: radice gemina ad formam hominis testium alternis annis intumescēte: ac
 residente. Altera satyron orchis cognominatur: & foemina esse creditur. Distinguitur internodijs: & ra-
 mosiore frutice: radice fascinis vtili. Nascitur fere iuxta mare. Hęc tumores: & vitia partim earū erum-
 pentia cum polenta illita sedat: vel per se trita. Superioris radix in lacte ouis colonice data: neruos intē-
 dit. Eadem ex aqua remittit. Gręci satyron: folijs lilij rubri minoribus: & tribus non amplius e terra ex-
 euntibus tradunt: caule leui cubitali nudo radice gemina: cuius inferior pars: & maior mares gignit: su-
 perior: ac minor foeminas. Est & aliud genus satyron erythrococon appellant: semine viticis: maiore:
 leui: durę radice: cortice: rubro: intus albū includit: sapore subdulci. Fertur in montosis inueniri. Vene-
 rem ēt si oīno manu teneat radix stimulat. Magis adeo si bibatur in vino austero. Arietibus quoq; & hie
 cis segnioribus in potu dari. Et sarmatis equis ob assiduum laborem pinguioribus in coitu: qđ vitiū p-
 se damum vocant. Vim eius restinguit aqua mulsa: aut lactuca sumpta. In totū quidē gręci cōcitationē
 hęc volūt significare satyron appellant. Sic & crategin cognominātes: & teliconon: quarū semē testiū si
 mile est. Titymali quoq; ramorū medullā hñtes ad venerē pñiores fieri dicūtur. Prodigiosa sunt q̄ circa
 hoc tradit Theophrastus auctor alioquin grauis: septuageno coitu durare libidinē contactu herbę cu-
 iusdam: cuius nomē: speciēq; nō posuit. Sideritis ad alligata varices minuit: & sine dolore pstat. Podagre
 morbus rarior solebat esse: nō modo patrū: auorūq; memoria: verū etiā nostra. Peregrinus & ipse. Nā si
 fa libido i italię fuisset antiquitus: latinū nomen inuenisset. Insanabilis non est credendus. Quippe qm̄ in multis &
 coit⁹ cōti spōte definit: & in pluribus curatur. Medetur panacis radices cū vna passa: succus hyosciami cū farina:
 nuatione. vel semen scordion ex aceto. Iberis vt dictū est. Verbenaca cū axūgia trita cyclamini radix: cuius deco-
 ctum: & pernionibus pdest. Podagras refrigerat radix e xiphio. Semen e psylio. Cicuta cū lythargirio

vel durior
 Vel fun-
 gofo.
 Vel ramo
 so.

Vel lacte:
 ouilo.

Vel. xviij.

Mōstruo
 fa libido i
 coit⁹ cōti
 nuatione.

aut axungia. Aizoum in primo impetu podagre rubentis: hoc est calide. Vtrilibet vero conuenit erige-
ron cum axungia Plantaginis folia trita/ addito sale modico. Argemonia tusa ex melle. Medetur & ver-
benaca illita: aut si pedes macerentur in eius decocto. Est & lappago similis anagallidi: nisi esset ramo-
sior/ ac pluribus folijs aspera: rugosa: asperioris succi: grauis odoris: q̄talis est mollugo vocatur. Similis
& asperioribus folijs asparago. Superioris succus expressus pondere vñdecim denariorum in vini cy-
athis duobus quotidie sumitur. Præcipue vero liberat eo malo phycos thalassion: id est fucus marinus la-
tuce similis: qui conchylis subternitur: nō podagre modo: sed omnibus articulorum morbis imposi-
tus priusq̄ exarescat. Tria autem genera eius. Latum. Et alterū longius: quā dantenus rubens. Tertium
crispis folijs: quo in creta vestes tinguntur omnia eiusdem vsus. Nicander eam & aduersus serpentes in
vino dedit. Salutare est & semen eius herba: quam psyllium appellauimus: madefactum aqua admix-
tis in heminam seminis resinę colophonię coclearibus duobus: thuris vno. Laudantur & mandracoræ
foliacum polenta tusa.

¶ Medicinę generales de pedibus: talis: articulis: neruis: & remedia
contra morbos/ qui totum corpus occupant: & de myrthido: & vigi-
lijs: & paralyfi: & de febribus frigidis: & febre iumentorum/ & freneti-
cis: & chameacta: & aizoo: & igne facto. CA. XI.

Taurio minore. Idem neruis vtilissimus. Itē centauriū. Betoica neruis discurrentibus per sca-
pulas humeris: spine: lumbis pota vt in iocinere. Articulis quinq̄foliū ipositu. Mādragora
folia cū polēta/ vel radix recens tusa cum cucumere siluestri: vel decocta in aqua. Cubitorum
ad pedum rimis polypodij radix. Articulis succus hyosciami cum axungia. Amomi succus cum deco-
cto. Item centumculus decocta: vel muscus recens ex aqua obligatus donec inarescat. Item lappę bo-
rię radice vino pota. Cyclaminos decocta in aqua perniunculos curat: omniaq̄ alia frigoris vitia. Per-
niunculos curat: & cotelydon cum axungia. Folia ex batrachio. Epictymi succus. Clauos pedū extra-
hit ladanum cum castoreo. Verbenaca ex vino. Nunc peractis malis/ quę membratim sentiuntur: dice-
mus de ijs/ quę totis corporibus grassantur. Remedia autem hæc communia inuenio. Ante omnes pota
dodecatheum de qua diximus. Deinde panacis omnium generū radices peculiariter longinquis mor-
bis. Et semen interaneorum vitij. Ad omnes vero corporis dolores succum e scordio. Item betonice
quę pota colorem plūbeum corporis priuatim emendat: gravioręq̄ reducit. Geranion aliqui myrrhyn:
alii myrthida appellant. Similis est cicutę folijs minutionibus: & caule breuiori rotundo saporis & odo-
ris iucundi. Nostri sic etiā tradunt. Gręci folijs candidioribus paulo q̄ maluę: caulibus tenuioribus/ &
pilosis: ramofam/ & interuallis binū palmitū/ & i ijs folijs: inter quę in cacuminibus capitula sunt gruū.
Alterum genus folijs anemones: diuisuris longioribus: radice mali modo rotunda dulci reficiētibus se-
ab imbecillitate vtilissima: & fere talis vera est. Bibitur cōtra phthifin drachma in vini cyathis tribus bis
die. Item cōtra inflationes: quę & cruda idem præstat. Succus radicis auribus medetur. Opisthotonicis
semen drachmis quattuor cum pipere/ & myrrha potum phthifin sanat: & plantaginis succus: si bibat.
Et ipsa decocta in vino cum sale/ & oleo a somno matutino refrigerat. Eadem datur ijs: quos atrophos
vocant interpositis diebus. Betonica phthificis eligmate cum melle fabę magnitudine. Agaricum potū
duobus odolis in passo/ vel dauco cum centaurio maiore in vino. Phagedenis: quod nomen sine modo
esurientium est: & alias vlcerum: tythymalli medentur cum sesamis sumpti. Inter mala vniuersi corpo-
ris vigilię sunt plerisq̄. Harum remedio monstratur panaces: clymenos aristolochia: & odore: & perun-
cto capite. Aizoum/ siue sedum si inuolutum pannoinigro ignorantis puluino subijciatur: oenothera/
siue onuris hylaritatem afferunt in vino. Amygdalino est folio: flore rosaceo: fruticosa: longa radice: &
cum siccata est vinum olentę. Hęc in potu data feras quoq̄ mitigat. Cruditates quę nauseam faciunt:
digerit betonica. Eadem pota a cœna concoctionem facit in oxymelitis cyathis tribus drachmę ponde-
re: & crapulam discutit. Item agaricum post cibos in aqua calida potum. Paralyfin betonica sanare dici-
tur. Item iberis vt dictum est. Eadem & torpentibus membris prodest. Item argemonia/ omniaq̄ quę
periclitentur secari discutiendo. Comitiales sanantur panacis: quā heracleam diximus: radice pota cum
coagulo vituli marini: ita vt sint panacis tres partes. Plantago pota. Betonica i oxymelitis drachma: vel
agarici obolis tribus. Folia quinq̄folij ex aqua. Sanat & archezostis: sed cum amineo pota. Sanat & ba-
caris radis arida in puluerē contrita cyathis tribus cū coriādrio in aqua calida. Et centūculus trita in ace-
to/ aut melle: aut i aqua calida. Verbenaca ex vino pota. Hyfopi baccę ternę cōtrite: & i aqua potę dieb⁹
sexdecim. Peucedanum cum coagulo vituli marini equis portionibus potum. Quinq̄folij contrita fo-
lia/ ex vino sumpta diebus. xxx. in betonice farina pondo denariorum. xiiij. cum aceti scyllitici cyatho
B. iij.

Lim⁹ aq̄t
cus ad qd
prodest.

Succus e
scordio
cor. dolo-
rib⁹ pdest

Aduente

Vel ānuo

Caui Plinii secūdi naturalis historie.

mellisartici vncia. Scamonium obolis duobus cū castorei drachmis quattuor. Febres frigidas leuiore
 facit agaricum potum in calida aqua. Tertianas fideritis cum oleo. Item ladanum: quod in segetib⁹ na
 scitur contusum. Plantago ex aqua mulsa duabus horis ante accessionem pota binis drachmis. Vel suc
 cus radicis madefactę vel tuse. Vel ipsa radix trita in aqua ferro calfacta. Quidam ternas radices in tri
 bus cyathis aque dedere. Idem in quartanis quatarnas fecerunt. Bublosso inarescente si quis medullā
 e caule eximat: dicatq; ad quē liberādum febre id faciat: & alligeti septem folia ante accessionem: aiūt
 febre liberari. Itemq; betonice drachmam in aque mulse cyathis tribus/vel agaricum: maxime in ijs fe
 bribus: quę cum horrore veniunt. Quinquefolij folia quidam terna tertianis dedere: quaterna quarta
 nis: plura ceteris: alijs omnibus obolis tribus cum pipere ex aqua mulsa. Verbenaca quidem/ & iumen
 torum febribus in vino medetur. Sed in tertianis a tertio geniculo incisa: quaternis a quarto. Bibitur et
 semen hyperici vtriusq; in quartanis/ & horribus betonice farina: quę omnes horrores coercet. Item
 panaces adeo excafactoria natura vt per niuem itur bibere id ac perungi eo precipiāt. Et aristolochia
 perfrictionibus resistit. Phreneticos somnus sanat: qui contingit peucedano ex aceto capiti infuso ana
 galidum succo. Ediuerso lethargicos excitari labor est. Hoc præstat euphorbium (vt pibent) ex aceto
 naribus tactis peucedani succo. Contra infanias betonica bibitur. Carbunculos rumpit panaces. Sanat
 betonice farina ex aqua/ aut brassica cum thure frequenti potu calide: vel e carbone in conspectu exti
 cto fauilla digyto sublata: & illita: vel plantago tusa. Titymallus characites hydropicos sanat. Panaces
 plantago id cibo: cum prius panem siccum comederint sine potu. Betonica drachmis duabus in duob⁹
 cyathis vini/ aut mulsi. Vel agaricum: vel semen lonchitidis duabus linguis ex aqua potum. Psyllius ex
 vino. Anagallidum succus. Cortelydonis radix e mulso. Ebuli recentis radix excussatantum nec collu
 ta/ quantum duo digyti comprehendat: ex vini veteris calidi hemina. Trifolij radix drachmis duabus in
 vino. Titymallum: platyphylon cognomine. Semen hyperici: quod coris appellatur. Actę quā quida
 esse ebulum putant: radice contrita in vini cyathis tribus si febris absit: vel semine ex vino nigro. Item
 verbenaca fasciculo manus plenę decocta in aqua ad dimidias. Precipue tamē chameactę succus aptis
 simus creditur. Eruptiones/ pituitasq; emendat plantago Cyclamini radix cum melle. Ebuli folia con
 trita/ & e vetere vino imposita etiam boam sanant: id est rubentes papulas. Pruriginem succus strychni
 litus. Igni sacro medetur aizoum. Folia trita cicute. Mandragore radix. Siccatur in asses vt cucumis:
 primoq; super mustum suspenditur: mox in fumo: dein tunditur in vino/ aut aceto. Prodest & vino myr
 teo fouere: mente sextans: vini sulphuris vncia ex aceto simul trita: fuligo ex aceto. Ignis sacri plura sunt
 genera. Inter quę medium hominem ambiens: qui zoster appellatur: & enecat: si cinxerit. Medet plan
 tago cum creta cymolia & peristereos per se. Radix persolatę. Alijs quę serpunt cotelydonis radix cum
 mulso. Aizoum. Succus linozostis ex aceto.

Buglosi
 medulla
 cuz folijs
 febrem fa
 nans.

Betonica
 cōtra infā
 niam.

Ad luxata mēbrata: & cōtra morbum regium: & cōtra furunculos: & fistulas: & inflatiōes:
 & ambustionem: & contra alios morbos: ad nertios: & sanguinem.

CA. XII.

Radix polypodij illita luxatis medet. Doloremq; & tumores tollunt semen psyllij. Folia planta
 ginis thusa: sale modico addito. Verbasci semen ex vino decoctū/ & cōtritum. Cicuta cū axun
 gia. Folia ephemeris tuberibus/ atq; tumoribus. Illinūtq; et dum discuti possunt. Morbum
 regiū in oculis p̄cipue mirari est tenuitatē illā/ densitatēq; tunicularū felle subeūte. Hippocra
 tes a septimo die in febre mortiferū signum esse docuit. Nos scimus vixisse aliquos etiam ab hac despera
 tione. Fit vero & citra febres: impugnaturq; cētaurio maiore (vt diximus) potu. Betonica agarici obolis
 tribus ex vitii veteris cyatho. Item verbenacę folio obolis tribus ex vini calidi hemina q̄triduo. Sed celer
 rime quinquefolij succus medetur tribus cyathis potus cum sale/ & melle. Ciclamini radix drachmis tri
 bus bibi in loco calido: & p̄frictionibus tuto: sudores. n. felleos mouet. Folia tussilaginis ex aqua. Semē
 linozostis vtriusq; in spum porioni: vel cū absinthio/ aut cicere decoctum. Hyfopi baccę cum aqua potę
 Lichen herba si cum sumitur cetero olerē abstineat. Polytrix i vino data. Struthion in mulso. Passim et
 in quacunq; parte/ ac maximo incōmodo nascuntur: qui furunculi vocant: mortiferū aliquādo malum
 confectis corporibus. Remedia sunt pignocomi folia trita cum polenta si nondum caput fecerint. Discu
 tiunt & folia ephedri illita fistulę quoq; in omni parte serpunt: medicorum vitio malefectis corporibus
 auxilio est centaurium minus collyris cum melle decocto additis. Plantaginis succus infusus. Quin
 quefolium cum sale/ & melle. Ladanum cum castoreo. Cotelydon cum medulla ceruina calefacta im
 posita. Verbasci radicis medulla collyri tenuitate in fistulam addit. Vel aristolochiæ radix. Vel succ⁹ tis
 thymalli. Collectiones/ inflammationesq; sanant argemonię folia illita. Duritias/ & collectiones omnes
 verbenaca/ vel quinquefolium: decoctūq; in aceto verbasci folia vel radix. Hyfopū e vino impositū. Aco
 ri radix decocto eius herbe fouentibus. Aizoum. Item q̄ contusa sunt: duritiasq; & sinus corporis/ & tela

Morbi re
 giip̄cipue
 in oculis
 signum.

Lib^r XXVI. Fo. CLXXXVIII

omnia infixa corpori extrahunt. Folia tussilaginis. Daucum. Semen leontopodi tritum in aqua cum polenta. Suppurationibus imponit pygnoconi folia trita cum polenta: vel semen. Item orchis. Vicia quæ sunt in ossibus saturij radice imposita efficacissime sanari dicuntur. Nomæ & collectiones omnes fuco maris priusq̃ inarescat. Et alcmæe radix collectiones discutit. Ambusta sanantur plantagine arctio: ita ut cicatrix fallat. Folia eius in aqua decocta & contrita illinuntur. Radices cyclamini cum aizoo. Herba ipsa hyperici: quod corion appellauim⁹. Neruis & articulis cōuenit plantago trita cum sale. Argemonia tusa ex melle. Peucedani succo pungunt spastici: tetanici. Neruorū duriciæ egilopi succo. Dolorib⁹ erigeron ex aceto illini. Epythimo spastici. & opisthonicis perungi: semine hyperici: quod coris vocatur. Idemq; bibere pdest. Phrinion dicit̃ et abscessos sanare neruos: si confestim imponatur trita/vel manfa. Spasticis tremulis opisthotonicis alcmæe radix bibitur ex aqua mulsa. Sic & rigores exalfacit. Sanguinis pfluuium sistit herbæ peoniæ semen rubrum. Eadem & in radice vis. Cyclaminos vero fiore sanguis reijciatur: siue e naribus: siue aluo fluat: siue fœminarū vtero. Itē lysimachia pota/vel illita vel naris indita. Item plantaginis semen. Quinquifolium potum & illitum. Cicutæ semen in nares si inde fluat tritum ex aqua & inditum. Aizoom. Astragali radix sistit. Et ischemon. Et achillea.

De herba equiseti: & stephanomeli: & erisitali:
& contra vermes.

CA. XIII.

Equisetum hyppuris a græcis dicta: & in pratis nascens: vitupata a nobis. Est aut pilus terræ equisetæ similis lyenem cursores: extinguit decocta fictili nouo ad tertias quantus vas capiat: & p^r triduū heminis pota: vnct⁹ esculentis añ diē vnū iter dicif. Grecoꝝ varia circa hanc opinio. Alij pini folijs simile nigricantē eodem noīe appellant vim eius admirabilem tradentes: q̃ et sāguis pfluuiā vel tacto eo tm̃ hoīe sistat: alij hippurin: alij ephedron: alij anabasin vocat: traduntq; iuxta arbores nasci: & scandentem eas dependere comis iunceis: multis nigris vt ex equorum cauda geniculatis ramis folia hñe pauca: tenuia: exigua: semen rotundū: simile coriandro: radice lignosa: nasci i arbutis maxime. Vis eius spissare corpora. Succus sanguinē e naribus fluentem inclusus sistit. Item aluū. Medef dysfeteri cis in vino dulci potus cyathis tribus. Vrinā cit. Tussim ortopnoeā sanat. Item rupta: & quæ serpunt. In testinis: & vesicæ folia bibuntur. Enterocœlen cohibet. Faciunt & aliā hippuri breuioribus: & mollitioribus comis/candidioribusq; p̃ q̃vilem ischiadicis: & vulneribus ex aceto impositam ppter sanguinē sistēdum. Et nymphaea trita plagis imponit. Peucedanuz cum semine cupressi bibif: si sanguis p os redditus est: fluitq; ab infernis. Sideritis tantam vim habet: vt quis recenti gladiatoris vulnere illigata sanguinem claudat. Quod facit & ferulæ cinis/vel carbo. Fungus vero ē efficacis: qui secundū radicem eius nascit̃: Per nares aut fluenti & cicutæ semen tritū ex equa: inditumq; efficac habet. Itē stephanomelis ex aqua Betonicæ farina e lacte caprino pota sistit exubere fluentē. Plantagoq; contusa. Eiusdē succ⁹ vomētibus sanguinem dat. Ad erraticum aut radix psolatē cū axungia vetere illita. Potat a ruptis/ conuulsisq; & ex alto deiectis centaurium maius. Gentianæ radix trita/vel decocta/vel succus betonicæ. Et hoc amplius addo: iocineris/aut lateris contorsionibus: panaces scordiō aristolochia pota cū agarico. Itē contusis/ & euersis potum duobus obolis in mulsi cyathis tribus. Aut si febris sit: in aqua mulsa verbasco: cui⁹ flos si milis auro est. Acori radix. Aizoom omne. Sed e maiori succus efficacissime. Itē simphiti radices: vel decoctuz. Daucuz crudū. Erythale est flore luteo/ folijs achanti. Bibif e vino. Itē chamerops: & i sorbitio nes irio/vel plantago oib⁹ modis. Itē phthiriasi: quo Scilla dictator cōsumpt⁹ est. Nascuntur quoq; i sanguine ipso hoīs aialia exesura corpus. Resistitur vuē taminie succo/aut vēratri cū oleo punctis corporibus. Taminia qdem in aceto decocta ē vestes co tedio liberat.

De vlcibus: & plagas: & de polycnemo.

CA. XIII.

Ulcera multorū sunt generū: ac multis modis curantur. Panacis oīm generū radix ex vino calido illini manantibus. Siccat priuatiz quā chironiā dixim⁹. Cū melle trita tubera apit: vlcibusq; que serpunt Deploratis auxilio est cū eris flore vino tempata omnibus modis/vel flore vel semine/vel radice. Eadez cū polenta vetustis vulneribus pdest. Heracleō quoq; sidereon. Apollinaris psylium. Tragacantha. Scordotis cū melle purgat. Farina eius carnes excrefcētes p se insparfa cōsumit. Polemonia vlcera que cacoethæ vocant: sanat. Centauriuz maius insparfuz/vel illitum. Itē minoris coma decocta/vel trita: vetera quoq; vlcera purgat: & p sanat. Foliculi climeni recentibus plagis imponit. Illinitur aut gētiana vlcibus q̃ serpunt radice tusa/vel decocta in aqua ad mellis crassitudinē: vel succo vulneribus. Ex ea factuz lichium. Lysimachia recentibus plagis medef. Plātago oīs generū vlcibus peculiariter fœminarū senum/ & infantium. Igne mollita melior: & cum cæroto crassa vlcēuz labra purgat. Nomas sistit. Et tritam suis folijs integere oportet. Suppurationes: collectiones: sinus vlcēum. Chelidonia quoq; siccantur vlcera: adeo: vt etiam p spodio vtant̃ eadem iam desperatis cum axūgia imponitur. dictamum pota sagittas pellit: & alia tela extrahit illita. Bibif ex aquē cyatho foliorū obolo. Pro

B. iij.

Egsetus
cursoꝝ
lyenē ex
tiguens.
Vel ieu
nis.
Vel sextā
te
Scylla
phthiria
si putre
dine ab
sumptus

Vel licin
um

Laii plinii secūdi naturalis historie

xime pseudo dictamum. Vtraq; & suppuraciones discutit. Aristolochia quoq; putrida vlcera ex est. Sor-
dida expurgat cum melle: vermesq; extrahit. Itemq; clauo in vlceribus natos. Et infixa corpori omnia
præcipue sagittas/et ossa fracta cum resina. Caua vero vlcera explet per se. Et cuius iride recentia vulnera
ex aceto. Vetera vlcera verbenaca qnque folijs cum sale/ & melle. Radices perfolatæ vulneribus ferro il-
latis recentibus imponuntur: folia veteribus. Cum axungia vtraq; & suo folio operitur. Damafoniū au-
tem & in struma. Folia verbasci ex aceto/aut vino: Peristerios ad omnia genera/vel calloforum/putrescē-
tiumq; vlceræ facit. Manantia nymphaeæ heraclie radix sanat. Itē cyclamini radix vel p se: vel ex aceto:
& cum melle. Eadem & contra steatomata efficax: sicut ad vlcera manantia hyssopum. Itē peucedanū;
cui ad recentia vulnera tanta vis est: vt saniem ossibus extrahat. Præstant hoc & anagallides: cohībētq;
quas vocant nomas/ & rheumatismos. Vtiles & recentibus plagis: sed præcipue senum corpori. Cum cēro
to apostemata/ & vlcera tetra folia mandragorę recentia. Radix vulnera cu3 melle/aut oleo. Cicuta con-
ra. filigini mixta mero. Aizoon herpetas quoq; & nomas/ac putrescentia: sicut erigeron vermiosa. Recētia
autem vulnera astragali radix: & vetera quoq; vlcera purgat hypocisthis vtraq;. Leontopodij semen tri-
tum in aqua/ & cum polenta illitum spicula sagittariorū extrahit. Item pycnocomi semen: tithymallus
Characithes succo gangrenas phagedenas putria: vel decocto ramorum cu3 polenta/ & oleo. Orchis ra-
dices. Hoc amplius & cacoethe ex aceto cum melle sicca: & recentes. Per se vulnera onothera efferen-
tia sese vlcera sanat. Scythę vulnera scythice curant. Ad carcinomata argemonia ex melle efficacissima
est. Vulneribus presanatis asphodeli radix decocta (vt diximus) trita cum polēta/ & illita. Quibuscuq;
vero appollinaris. Astragali radix in puluerem trita humidis vlceribus prodest. Item callitrix decocta
in aqua. Priuati vero is q calciamento facta sint verbenaca. Necnō & lysimachia cōtrita/ac nymphae an-
da infricata. Polytris inueteratis ijsde3 vttilior. Policnemon cunilæ bubulę similis est semine pulegij sur-
culosas multus geniculis corymbo odorata acris/ & dulci odore: quæ ferro factis vulneribus commandu-
cata imponitur quinto die soluit Symphyton ad cicatricem celerrime pducit: item syderitis hæc impo-
nitur ex melle. Verbasci semine/ac folijs ex vino decoctis/ac tritis omnia corpori infixa extrahunt. Item
mandragoræ folijs cum polenta. Cyclamini radicibus cum melle. Trisaginis folia in oleo contrita ijs
maxime adhibentur vlceribus: quæ serpunt. Et alga in melle trita. Betonica ad carcinomata. Et melan-
dria: ac veteres addito sale. Verrucas tollit argemōia ex aceto/vel batrachij radix: quæ & vngues scabros
aufert. Lino3ostidis vtriusq; folia/vel succus illitus. Titymalli omnes genera verrucæ: omniū. Item om-
nia ptérygia: varro3q; tollunt. Cicatrices cum elegantia ad colorem reducit ladanum.

Peucedanum
ni vis mi-
ra.

tithy. oēs
sanāt ver-
rucas.

Mirabile
si verum
ne viator
lassitudi-
ne graue-

Dictami
vis preci-
pue par-
tus expel-
lens.

De plurimis experimentis ad inficiendos capillos: & partus
eiciendos/ & continendos: & alia3 remedia.

CA. X.

ARtemisiam/ & elelisphacum alligatas: qui habet viator: negatur lassitudinem sentire. Mulie-
ribus morbis medetur maxime in vniuersum peoniae herbæ semen nigrum ex aqua mulsa
Eadem & in radice vis menses cit. Panacis semen cū absinthio menses/ & sudores. Scordotis
potu/ & illitu. Betonica drachma in vini cyathis tribus bibitur contra omnia vuluarum vitia. Aut quæ
a partu fiunt. Menses nimios sistit achillea imposita: & decoctum eius insidentibus. Mammis imponi-
ne graue- tur hyoscyami semen ex vino. Loti radix ex cataplasmate. Et mammis etiam chelidonia. Secundas mo-
rantes/vel partus emortuos radices panacis apposite extrahunt. Ipsum panacis semen e vino Potū vul-
uas purgat: appositumq; cum melle. Polemonia pota ex vino secundas pellit. Nidore purgat vuluas cē-
taurij minoris succus potus: fotuq; menses cit. Item maioris radix in vuluæ doloribus ijsde3 modis pro-
dest. Derafa vero & apposita extrahit partus emortuos. Plantago imponitur in lana in dolore vuluæ.
In strangulatu bibitur. Sed præcipua dictamno vis est. Menses cit. Partus emortuos/vel transuersos
eijcit. Bibitur ex aqua foliorum obolo: adeo ad hæc efficax/ vt ne in cubiculo quidem prægnantium in-
feratur. Nec potu tantum: sed & illitu/ & suffitu valet. Proxime pseudo dictamum. Sed menses cit cum
mero decoctum pondere denarij. Pluribus tamen molochis/ & aristolochia prodest. Nam & menses/
& secundas cit. Et emortuos partus extrahit: myrrha/ & pipere additis pota/vel subdita. Vuluas quoq;
procidentes inhihet potu/vel suffitu/vel subiectu maxime tenuis. Strangulatum ab ijs/ mensiumq; dif-
ficultatem agaricum tribus obolis tritum in vini veteris cyatho potum emendat. Peristereos apposita
in adipe suillo recenti. Antirrhinum cum rosaceo & melle. Item apposita nymphaeæ thessalæ radix pota
dolori medetur in vino pota nigro pro fluuia inhihet. Ediuerso ciet cyclamini radis pota/ & apposita.
Et vesicæ insidentium decocto mēdetur. Secundas pota cistanthemos pellit. Vuluam sanat. Et xiphij
radix superior menses cit drachma ex aceto pota. Peucedanum strangulatus vuluæ nidore vstū recreat
menses: aluosq; præcipue psyllium drachma in cyathis tribus aquæ mulsæ. Semen quoq; mandragoræ po-
tum vuluam purgat. Menses cit succus appositus: & emortuos partus. Nimia rursus pfluuia sistit semē
cu3 vino/ & sulphure. Alui pfluuia sistit: & contrahit batrachion potu: vel cibo ardens: alias vt diximus

Liber XXVII. Fo. CLXXXIX

cruda. Sed cocta commendatur sale & oleo & cymino. Daucum & menses & secundas potum facillime pellit. Ladanum suffitu corrigit vuluas: dolori earu exulceratisq; imponit. Emortua scamonium pellit potum vel appositum. Menses ciet hypericum: vtrunq; appositus. Ante alia vero vt. Hippocrati videf eryfimoni e vino semine vel radice. Cortice trahit & secundis succurit & strangulationibus ex aqua posita. Item radix e geranio peculiariter secundis inflammationibusq; vuluarum conueniens. Purgat hip puris pota & apposita vuluas. Polygonus pota menses cit. Et alcmeæ radix. Folia plantaginis pellunt. Item agaricum ex aqua mulsa. Artemisia vuluę medetur trita ex oleo irino aut fico: aut cum myrrhā apposita. Eiusdem radix pota in tantum purgat: vt partus enectos extrahat. Menses & secundas cit ras morum decoctum infidentibus: item folia pota drachma. Ad eadem omnia profunt vel imposita ven tri immo cum farina hordeacea. Achoron quoq; vtile est interioribus foeminarum morbis. Et coniza vtracq;. Et crethmos. Et antyllides duæ vuluis vtilissimæ. Torminibus & secundarum more in vino pos tæ. Callitrix fotu locia medetur. Albugines in capite tollit. Capillos inficit oleo trita. Geranion in vino albo potum: & hypocisthis in rubro profluuium sistunt. Hyfopum suffocationes laxat. Radix verbena cæ pota ex aqua ad omnia in partu aut ex partu mala prestantissima est. Peucedano quidam miscent in vino nigro semen cupressi contritus. Nam semen psylli deferuefactum in aqua cum inceptuerit: epipho ras omnes vteri lenit. Symphyton tritum in vino nigro euocat menses. Partus accelerat scordotis pota drachma succi in aqua mulsa cyathis quattuor. Dictamni folia preclare dantur ex aqua. Constat vnus oboli pondere: vel si mortui sint in vtero infantes: protinus reddi sine vexatione puerperæ. Similiter prodest pseudo dictamnium: sed tardius. Cyclaminos adalligata. Cissanthemos pota. Item betonicæ fa rina ex aqua mulsa. Arsenogonon hærbæ sunt habentes vuas floribus oleæ: similes: pallidiores tamen. Semen album: papaueris modo. Theligoni potu foeminam concipi narrant. Arsenogonon ab eā semine oleæ nec alio distat. Huius potu mares generari perhibentur: si credimus: alij vtrancq; ocimo similem tradunt. Arsenogoni semen autem geminum esse testibus simile. Mammarum vitis aizooum: quod digytellum appellauimus vnice medetur. Erigeron ex passio mammas vberiores facit. Sonchon in farre coctum. Quæ vero mastos vocatur indita pilos mammarum e partu nascentium: & tineas au fert in facie: aliaq; cutis vitia emendat. Gentiana nymphaea heraclia illita cyclamini radix maculas om nes. Caucaliæ grana mixta cæræ liquidæ extendunt cutem in facie: erugantq;. Vitiā omnia acori radix emendat. Capillum lismachia flauum facit. Denigrat hypericon: quod & corion vocatur. Item ophrys hærbæ denticulato oleri similis: folijs duobus. Nigriciam dat & polemonia in oleo decocta. Psithyrus nos quidem in muliebribus medicamentis tractamus: verum etiam vitis in vsu est. Efficacissimum au tem habetur archezostis. Item tithymalli succo vel in sole cum oleo illito crebro: vel euulsis pillis. Quæ drupedum scabiem sanat hyfopum ex oleo fotum. Anginas peculiariter federitis. Verū & reliqua ge nera hærbarum reddamus.

Theli. po
tu foemia
concepit.

Pro capil
lis inficiē
dis.

CAII PLYNII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBES. XXVII. PROHEMIVM.

Reliqua Hærbarum Genera.

CA. I.

RESCIT APVD ME CERTE TRACTATV IPSO ADMIRATIO antiquitatis. Quantoq; maior copia hærbarum dicenda restat: tanto magis adora re priscorum in inueniendo curam: in tradendo benignitatem subit. Nec dubiæ superata hoc modo posset videri etiam rerum naturæ ipsius munificentia: si huma ni operis esset inuentio. Nunc vero deorum fuisse eam apparet: aut certe diuinam: etiam cum homo inuenerit. Eandemq; omnium parentem genuisse hæc: & osten disse: nullo vitæ miraculo maiore: si verum fateri volumus. Scythicam hærbam a mæotidis paludibus & euphorbiam e monte atlante: vltraq;. Herculis colum nas: & ipso rerum naturæ defectu. Parte alia britannicam ex oceani insulis extra terras positis: itemq; æthiopidem ab exusto syderibus axe. Alias præterea aliunde vltro citroq; humanæ salutis in toto orbe terrarum portare immensa romanę pace maiestate: non homines modo diuersis inter se terris genti busq; verum etiam montes et excedentia in nubibus iuga: passusq; pecorum: & herbas quoq; inuicem ostentant. Aeternum quæso: deorum sit munus istud. Adeo romanos velut alteram lucem dedisse rebus humanis videntur.

De aconito: & panthera: & quæ extinguitur aconito.

CA. II